

Η πολιτική της Κίνας έναντι των κυρώσεων κατά της Ρωσίας

Description

Alicia Garcia-Herrero*

Εισαγωγή

Οι πρωτοφανείς κυρώσεις που επιβλήθηκαν στη Ρωσία μετά την εισβολή της στην Ουκρανία θα έχουν σημαντικές επιπτώσεις στην οικονομία της, αλλά η έκταση και η σοβαρότητα των επιπτώσεων θα εξαρτηθούν εν μέρει από την Κίνα και το μέγεθος της οικονομικής βοήθειας που θα είναι διατεθειμένη να παράσχει. Βραχυπρόθεσμα, η άνοδος των τιμών των εμπορευμάτων θα ενισχύσει αναμφίβολα, τα συναλλαγματικά αποθέματα της Μόσχας και θα μετριάσει το τεράστιο κόστος του πολέμου κατά της Ουκρανίας. Ως αποτέλεσμα, οι δυτικές κυρώσεις, αν και δρακόντειες, δεν έχουν ακόμη σπρώξει τη Ρωσία στην οικονομική άβυσσο. Εν τω μεταξύ, η Κίνα έχει εκφράσει την έντονη αντίθεσή της στις δυτικές κυρώσεις κατά της Ρωσίας και σε οποιεσδήποτε άλλες μονομερείς κυρώσεις. Ωστόσο, η Κίνα έχει επίσης παράσχει ενδείξεις ότι θα συμμορφωθεί με τα μέτρα που επιβάλλει η Δύση, ή τουλάχιστον με το γράμμα του νόμου, όσον αφορά τις κυρώσεις. Για παράδειγμα, οι μεγάλες εμπορικές τράπεζες της Κίνας ανακοίνωσαν ότι θα σταματήσουν να εκδίδουν πιστωτικές επιστολές προς τις αντίστοιχες ρωσικές. Η Ασιατική Τράπεζα Υποδομών και Επενδύσεων (AIIB), ένας πολυμερής αναπτυξιακός χρηματοδοτικός οργανισμός που ξεκίνησε από την Κίνα και εδρεύει στο Πεκίνο, σταμάτησε να δανείζει τη Ρωσία και τη Λευκορωσία. Στο ίδιο πνεύμα, οι κινέζοι κατασκευαστές δεν παρέχουν πλέον εξαρτήματα και ανταλλακτικά στη ρωσική βιομηχανία αεροσκαφών.

Η ταχεία συμμόρφωση με τις κυρώσεις, αν και δεν καλύπτεται επαρκώς στα κινεζικά

μέσα ενημέρωσης, παραλληλίζει επίσης την πολύ διαφορετική πολιτική του Πεκίνου, η οποία συνίσταται στη δημιουργία διάστασης, μεταξύ αυτού που ονομάζουμε “γράμμα του νόμου” και “πνεύμα του νόμου”. Σχεδόν αμέσως μετά την έναρξη της εισβολής της Ρωσίας στην Ουκρανία, η Κίνα ανακοίνωσε ότι θα άρει τους περιορισμούς στις εισαγωγές ρωσικού σιταριού για φυτό-υγειονομικούς λόγους, στο πλαίσιο των συμφωνιών που επιτεύχθηκαν μεταξύ του προέδρου Πούτιν και του Κινέζου προέδρου, Xi Jinping, στις 4 Φεβρουαρίου στο Πεκίνο. Επιπλέον, ο πρεσβευτής της Κίνας στη Μόσχα προέτρεψε τους Κινέζους επιχειρηματίες να συμβάλουν με τον καλύτερο δυνατό τρόπο στη στήριξη της ρωσικής οικονομίας.

Η οικονομική ικανότητα της Κίνας να βοηθήσει τη Ρωσία

Συνολικά, το Πεκίνο φαίνεται να ακολουθεί μια διττή αντίδραση έναντι του πολέμου στην Ουκρανία. Διασφαλίζει από τη μια ότι τα χρηματοπιστωτικά της ιδρύματα τηρούν γενικά τις διεθνείς κυρώσεις, ενώ παράλληλα στηρίζει τη ρωσική οικονομία με άλλους τρόπους. Σε αυτό το πλαίσιο, δημιουργείται μεγάλη αβεβαιότητα, ως προς το πόσο έτοιμη είναι πραγματικά η Κίνα να προσφέρει άμεση, αλλά και ουσιαστική στήριξη στην ρωσική οικονομία. Αλλά αν υποθέσουμε ότι αυτός είναι ο στόχος της Κίνας, το ερώτημα που πρέπει να απαντηθεί είναι, πόσο μπορεί πραγματικά να βοηθήσει;

Στην πραγματικότητα, η Ρωσία δεν μπορεί να βασιστεί στην Κίνα για να διαθέσει όλες τις εξαγωγές ορυκτών καυσίμων που δεν θα πουλάει στη Δύση, ιδίως φυσικού αερίου, γιατί δεν υπάρχει τώρα η απαιτούμενη υποδομή για κάτι τέτοιο. Όσον αφορά τις χρηματοπιστωτικές κυρώσεις, η υποδομή της Κίνας, δηλαδή το διεθνές σύστημα πληρωμών της Κίνας (CIPS), δεν αποτελεί λύση βραχυπρόθεσμα για έναν πολύ απλό λόγο. Το κινέζικο σύστημα εξαρτάται από το ίδιο παγκόσμιο σύστημα ανταλλαγής μηνυμάτων (SWIFT) για τη διεξαγωγή διεθνών συναλλαγών, από το οποίο τα ρωσικά ιδρύματα έχουν αποκλειστεί λόγω των δυτικών κυρώσεων. Επιπλέον, το κινέζικο σύστημα δεν είναι αρκετά ρευστό ώστε να παρέχει μια σαφή εναλλακτική επιλογή, τουλάχιστον όχι ακόμη.

Στο ίδιο πνεύμα, η ψηφιακή έκδοση του εθνικού νομίσματος της Κίνας δεν προσφέρεται ακόμη για σημαντικές διασυνοριακές συναλλαγές, ούτε η Ρωσία έχει συνάψει επίσημη συμφωνία για την κυκλοφορία και τη χρήση του για διακανονισμό συναλλαγών. Όχι ότι κάτι τέτοιο θα προσέφερε διέξοδο. Μια ευρεία κυκλοφορία του κινεζικού νομίσματος ή της ψηφιακής του έκδοσης στη Ρωσία, θα περιέπλεκε τη λειτουργία της ρωσικής κεντρικής τράπεζας. Η ζήτηση για το ρούβλι είναι επί του παρόντος πολύ αδύναμη, ενώ η ζήτηση για σκληρά νομίσματα παραμένει ισχυρή, σε βαθμό που η Κεντρική Τράπεζα της Ρωσίας απαγόρευσε στους χρηματιστές να πωλούν ευρώ, δολάρια ή άλλα ξένα νομίσματα

για ρούβλια, για τουλάχιστον έξι μήνες ακόμη. Η κυκλοφορία του ψηφιακού κινεζικού νομίσματος θα ασκούσε πρόσθετη πίεση στο ρούβλι, καθώς οι Ρώσοι θα στρέφονταν αναπόφευκτα σε αυτό ως εναλλακτικό αποταμιευτικό μέσο. Αυτό σαφώς δεν είναι κάτι που η Ρωσική Κεντρική Τράπεζα θα θεωρούσε θετικό αποτέλεσμα, ειδικά αφού αύξησε επιθετικά τα επιτόκια της για να στηρίξει το ρούβλι.

Ένας σημαντικός απτός τρόπος με τον οποίο το Πεκίνο θα μπορούσε να παράσχει βοήθεια στη Μόσχα είναι μέσω των αποθεμάτων που έχει η Ρωσία με την Κεντρική Τράπεζα της Κίνας σε γουάν, του κινέζικου εθνικού νομίσματος, που ανέρχονται σε \$90 δις. Όμως η Ρωσία μπορεί να χρησιμοποιήσει αυτά τα αποθέματα σε γουάν, μόνο για να πληρώσει τις κινεζικές εξαγωγές προς τη Ρωσία. Εάν η Κεντρική Τράπεζα της Κίνας μετέτρεπε τα αποθέματα γουάν της Ρωσίας σε σκληρό νόμισμα, αυτό θα βοηθούσε σαφώς τη Ρωσία να ξεπεράσει το σημερινό αδιέξοδο. Κάτι τέτοιο όμως θα συνιστούσε παραβίαση των δυτικών κυρώσεων και θα αποτελούσε τεράστιο κίνδυνο για την Κεντρική Τράπεζα της Κίνας.

Ευρύτερες οικονομικές και στρατηγικές εκτιμήσεις

Με την πάροδο του χρόνου, η Κίνα θα είναι σε θέση να στηρίξει τη ρωσική οικονομία, καθώς θα κατασκευάζονται νέοι αγωγοί για την μεταφορά φυσικού αερίου που τώρα διοχετεύεται στην Ευρώπη, και καθώς το διεθνές σύστημα πληρωμών της Κίνας θα εξελίσσεται σε μια αξιόπιστη εναλλακτική επιλογή. Τέτοιες εξελίξεις θα είναι σαφώς πιο επωφελείς για την Κίνα απ' ό,τι για τη Ρωσία. Η Κίνα θα ενισχύει την ενεργειακή της ασφάλεια ως ο μεγαλύτερος, αν όχι ο μοναδικός εισαγωγέας πετρελαίου και φυσικού αερίου από τη Ρωσία, και η διεθνοποίηση του γουάν θα επιταχύνεται, χωρίς το Πεκίνο να χρειαστεί να εγκαταλείψει τους ελέγχους κεφαλαίων. Στην ουσία, η Κίνα έχει ένα οικονομικό κίνητρο να στηρίξει τη Ρωσία, εφόσον η ίδια δεν θα πέσει θύμα δυτικών κυρώσεων.

Πέρα από τον κίνδυνο των κυρώσεων, δεν μπορεί να αγνοηθεί και μια άλλη παράμετρος, δηλαδή, αυτή της πιθανής εθελοντικής αποχώρησης ξένων ιδιωτικών εταιρειών από τη Ρωσία. Περίπου 500 πολυεθνικές εταιρείες έχουν εγκαταλείψει τη Ρωσία από τότε που ξεκίνησε η εισβολή στην Ουκρανία. Η Κίνα πιθανότατα παρακολουθεί στενά αυτές τις εξελίξεις με ανησυχία. Για μεγάλο χρονικό διάστημα, οι προσπάθειες του Πεκίνου να τιμωρήσει χώρες όπως η Αυστραλία ή η Λιθουανία, για τις ενέργειές τους που θεωρήθηκαν αντίθετες προς τα συμφέροντα της Κίνας, δεν οδήγησαν σε αντίποινα από άλλα δυτικά έθνη ούτε προκάλεσαν ρητές αντιδράσεις από τους δυτικούς επενδυτές, προφανώς λόγω του μεγέθους της κινέζικης οικονομίας. Ο πόλεμος στην Ουκρανία,

ωστόσο, καταδεικνύει ότι, έναντι ενός σοβαρού γεγονότος, οι δυτικές εταιρείες μπορούν πράγματι να προβαίνουν σε ενέργειες από μόνες τους, αποχωρώντας από την εμπλεκόμενη οικονομία. Κάτι τέτοιο πιθανό να λειτουργήσει ως ένα εξίσου σημαντικό αποτρεπτικό εργαλείο δεδομένου του πολύ μεγάλου όγκου άμεσων ξένων επενδύσεων στην Κίνα. Παρόλα αυτά, η κινεζική ηγεσία θα μπορούσε να προσμετρήσει διαφορετικά, ότι η Κίνα δεν είναι Ρωσία, καθώς η οικονομία της είναι τουλάχιστον δέκα φορές μεγαλύτερη, και ότι οι πιθανές απώλειες που θα είχε να υποστεί η Δύση επιβάλλοντας παρόμοιο επίπεδο κυρώσεων θα ήταν τεράστιες, πόσο μάλλον το κόστος που θα επωμίζονταν οι ξένες εταιρείες που θα επέλεγαν να αποχωρίσουν.

Συνοψίζοντας, η Κινέζικη ηγεσία αντιμετωπίζει μια δύσκολη απόφαση. Πως να εξισορροπήσει τα μακροπρόθεσμα οφέλη από την ευθυγράμμιση της με τη Ρωσία, με εκείνα της απεριόριστης πρόσβασης στις δυτικές οικονομίες. Η ευθυγράμμιση με τη Ρωσία διασφαλίζει την ενεργειακή ασφάλεια της Κίνας, και τη στρατιωτική συνεργασία, στηρίζοντας ταυτόχρονα την πιο σημαντική στρατηγική εταιρική της σχέση στην προσπάθειά της να αλλάξει την παγκόσμια τάξη πραγμάτων. Εγκαταλείποντας ή υποβαθμίζοντας αυτή την εταιρική σχέση με την Ρωσία για στενότερη σχέση με την Δύση, ή αυστηρή ουδετερότητα, μειώνει τον κίνδυνο πιθανών κυρώσεων κατά της Κίνας ή της αποχώρησης δυτικών εταιρειών, αλλά έχει πολλά άλλα μειονεκτήματα. Κατ' αρχάς, εάν το Πεκίνο εγκαταλείψει την στρατηγική εταιρική σχέση με τη Μόσχα, θα αυξήσει τον κίνδυνο εκδίωξης του Βλαντιμίρ Πούτιν από την εξουσία. Η προοπτική μιας δημοκρατικής Ρωσίας ευθυγραμμισμένης με τη Δύση πιθανώς να είναι μια πιο σοβαρή ανησυχία για το Πεκίνο σε σύγκριση με ότι κινδυνεύει να χάσει υποστηρίζοντας τη Ρωσία. Και αυτός ακριβώς είναι ο λόγος για τον οποίο η Κίνα κατέληξε στη στρεβλή της θέση στην τρέχουσα στρατιωτική σύγκρουση στην Ουκρανία.

Η Alicia García-Herrero είναι ανώτερη ερευνήτρια στο Bruegel και επίκουρη καθηγήτρια στο Πανεπιστήμιο Επιστημών και Τεχνολογίας του Χονγκ Κονγκ. Είναι επίσης επικεφαλής οικονομολόγος για την Ασία και τον Ειρηνικό, στο NATIXIS, και συνεργάτιδα στο Ινστιτούτο Ανατολικής Ασίας του Εθνικού Πανεπιστημίου της Σιγκαπούρης. Αυτή η στήλη γνώμης αναδημοσιεύεται από το Jamestown Foundation, δεξαμενή σκέψης με έδρα την Ουάσιγκτον (Jamestown.org), με την άδεια της συγγραφέως.